

Hana Müllerová:

Hrát na harfu byl můj sen

Dnes mám radost,
že harfistů
přibývá

Hana Müllerová svůj život zasvětila hře na harfu. Je dlouholetou členkou Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK, komorní hráčkou, pořadatelkou harfového festivalu a také se věnuje výuce mladých talentů. Vychovala tři dcery a všechny jsou také harfistky. Společně hrají v rodinném kvartetu s názvem Prah-a-harP. Jako zkušená hudebnice velkou měrou formuje český harfový svět, stala se vzorem pro mnoho mladých muzikantů, kterým jemný zvuk harfových strun učaroval. Jaké to je, zabývat se tak hluboce tímto zlatavým andělským nástrojem? Hana Müllerová se svěřila časopisu AGE.

Od zdravotní sestry k harfě

Jaká byla vaše cesta k harfě? Začala jste hrát už v dětství?

Jsem z dvojčat, moje sestra chtěla být lékařkou a já zdravotní sestrou. Celé dětství u nás bylo jasné, čím budeme. Samozřejmě je dnes všechno úplně jinak: sestra je inženýrkou chemie a já nejsem zdravotní sestrou, ale harfistkou. Pocházím z hudební rodiny, tatínek byl houslista, vedoucí druhých houslí v Českém rozhlasu a ještě učil na konzervatoři, maminka byla klavíristka. Dali nás na housle a na klavír, to mě samozřejmě nebavilo.

Takže jste hrála na klavír – a kdy přišla ta harfa?

Ve dvanácti letech se mi zdálo, že hraju na harfu. Úplně jasný sen. Mým rodičům se představa, že bych hrála na harfu, líbila, a tak pořídili starý nástroj a začali řešit, ke komu bych mohla chodit se učit. Dřív byl mimochodem velký problém vůbec harfu sehnat. Začala jsem se učit u Jany Strížkové, tehdy ještě studentky AMU. Na konzervatoři v té době učil Karel Patras, tatínek Dády Patrasové. K němu jsem se šla ukázat, podíval se, jaké mám ruce, jestli je mám volné, měkké, tvárné. Pak mě vzali do přípravky na Pražskou konzervatoř, a když jsem dělala zkoušky, nejdřív jsem se nedostala, nebyla směrná čísla. Vyšlo to na páté odvolání. Začala jsem studovat nejprve u profesorky Libuše Váchalové. Později na AMU jsem byla studentkou právě profesora Karla Patrase.

Na konzervatoři přišel zlom a řekla jste si, že se chcete hrou na harfu živit?

Ne, to ne. Ale najednou jsem to začala brát víc vážně. Nevěděla jsem, jestli u toho zůstanu, nicméně chtěla jsem to studovat a bylo jasné, že půjdu tímto směrem. Sestra chodila na gymnázium, trochu jsem jí záviděla některé předměty, ale zas jsem věděla, že by mě nebavila třeba

matematika, takže jsem toho nelitovala. Užívala jsem si komorní hru a různé jiné věci, které jsme na konzervatoři měli.

Na zkušenou do Kyjeva

Studovala jste později harfu v ukrajinském Kyjevě. Co vám to přineslo?

Původně jsem měla jet do Moskvy, pozvala mě tam velká ruská harfistka Vera Dulova, měla jsem u ní jeden rok studovat. Absolvovala jsem kvůli tomu zrychleně pátý a šestý ročník konzervatoře za jeden školní rok, udělala jsem zkoušky na AMU a přípravný jazykový kurz k zahraničnímu pobytu. Na konci kurzu všichni dostávali lístky tam, kam měli jet – do Berlína, do Oděsy, do Výmaru a podobně. Já jsem čekala, že dostanu lístek na rok do Moskvy, a místo toho jsem dostala lístek na pět let do Kyjeva.

Nešlo to vrátit?

Nešlo. Nakonec jsem tam strávila tři roky a vůbec toho nelituju, protože jsem tam dostala fantastickou profesorku – Natalii Izmajlovovou, je to ukrajinská národní umělkyně. Bylo to štěstí a velká škola života v mnoha ohledech: tehdy nebyly mobily, kontakt s rodiči jsem udržovala pouze dopisy a jednou za měsíc jsem mohla telefonovat, ale všechny hovory byly odposlouchávány. Potom jsem ještě chtěla jít studovat do USA, do Oregonu, získala jsem stipendium, ale nepustili mě tam. Na Západ to zkrátka nešlo... Dnes jsou možnosti úplně jiné.

Práce v symfonickém orchestru mě naplňuje

Od roku 1990 působíte jako harfistka v Symfonickém orchestru hl. m. Prahy FOK.

Ta práce mě naplňuje a baví. Zažila jsem mnoho krásných programů, zájezdů, festivalů... Někdy se samozřejmě hrají i skladby, které bych já

Foto: Petr Dyrč

^
Hana Müllerová na koncertě Filmové melodie s orchestrem FOK

Hudba mě
naplňuje a baví.
Stejně jako
práce s mladými
talenty.

Hana Müllerová patří k předním osobnostem české harfové scény. Pravidelně vystupuje s předními instrumentalisty a komorními soubory, spolupracuje s rozhlasem, televizí a nahrává pro domácí i zahraniční vydavatelství.

Od roku 1990 působí na pozici první harfistky Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK a v roce 1996 zahajuje své pedagogické působení na Gymnáziu a Hudební škole hlavního města Prahy. Vedle toho též vyučuje na ZUŠ Music Art (Fakultní škola University Karlovy v Praze) a od roku 2015 též na Pražské konzervatoři. Hana Müllerová dále založila rodinný harfový Prah-a-harP kvartet, organizuje stejnojmenný festival a Celostátní přehlídku harfové mládeže.

^

Hrátky s vnučkou. Že by tu rostla další generace harfistek?

Foto: Jan Slavík

Na open air koncertě s FOK na Staroměstském náměstí

osobně raději nechala ležet v archivu, ale nikdy nelituju, že jsem se seznámila s novým repertoárem. Vždy když přijde dobrý dirigent, je to radost.

Jaký by podle vás měl ideální dirigent být?

Dirigent by měl mít svoji představu o tom, jak by to dílo chtěl slyšet a co z toho orchestru chce vytáhnout. Sama učím, takže vím, co obnáší vystavět hudební dílo. Nejprve se nahodí kostra – noty, rytmus, pak dynamika, fráze, barvy a postupně další a další detaily. Orchesterální hráči jsou schopní za krátkou dobu zahrát všechno, takže není potřeba nijak dlouze nahazovat tu kostru. Dirigent musí za dva, tři dny zjistit, co tomu dílu ještě chybí, a společně s orchestrem ho propracovat.

Kolik repertoáru má harfistka v orchestru?

Je harfa oblíbeným nástrojem i u soudobých skladatelů?

Až do konce 18. století nebyla harfa v orchestru moc používaná, souvisí to s vývojem nástroje. Do té doby existovaly pouze jednozářezové harfy. Dnešní dvouzářezová harfa (*technicky nejdokonalejší typ harfy; nástroj lze díky druhému zářezu pro pedály přeladovat do všech tónin, pozn. red.*) byla patentována až v roce 1810, a tím začal rozkvět harfy i v orchesterální hudbě. Romantismus, impresionismus, moderní hudba, tam všude je harfa hojně používána. Já mám nejradši Debussyho, Ravela, Stravinského, vůbec se nebráním moderní hudbě.

V orchestru jste momentálně jediná stálá harfistka, ale na některé skladby je potřeba více harf. Vítáte příležitostné spoluhráče?

Ano, je to pro mě zvuková posila, harfa je tak víc slyšet. Když je to ještě partner, který spolupracuje, přizpůsobí se zvukově a rytmicky té první harfě, tak je to krásná práce.

Rodinné harfové kvarteto

Vychovala jste syna a tři dcery. Dcery jdou ve vašich harfových šlépějích, dokonce s nimi spolupracujete v rodinném harfovém kvartetu Prah-a-harP. Je snem mnoha rodičů přivést děti k hudbě, vám se to podařilo. Prozradíte jak?

Úplně nechtěně, dalo by se říct náhodou. Začala jsem učit na Gymnáziu a Hudební škole hlavního města Prahy a tam zrovna nově otevírali osmileté studium a nejstarší dcera Hedvika se rozhodla zkusit přijímačky. Vzali ji. Když jsem ji začala učit, moje ostatní dcery, Kamila a Mariana, se mi houpaly na harfě a žárlily na to, že s ní trávím tolik času. Takže potom i ony chtěly zkusit hudební gymnázium. Brali jsme to tak, že se harfě nemusejí věnovat. Hudební gymnázium má výhodu, že tam je i všeobecné vzdělání a děti se mohou rozhodnout později, jestli se chtějí hudbou živit nebo ne. Moje dcery ze začátku moc necvičily, začalo je to bavit až ve vyšších ročnících, když už o něco šlo. Syn Vojtěch na harfu nehraje. Hrál na hoboje, studoval arts management a nová média.

Své dcery jste sama učila. Máte nějaký speciální recept na to, jak si s vlastním dítětem při hodině udržet odstup, který je k výuce potřeba, ale zároveň neztratit rodičovskou blízkost?

Učit vlastní děti není jednoduché. Chcete jim něco předat, ale ony to od mámy berou jako kritiku. Předávala jsem to všem třem stejně, samozřejmě někdy trochu vzdorovaly. Nechtěly cvičit, když jsem byla doma. Často jsem cíleně odcházela pryč, aby měly prostor pro cvičení. Přitom jsem si říkala, že bych jim bývala mohla poradit, jak za kratší dobu udělat víc práce, aby nemusely cvičit tolik, ale někdy si nedaly říct.

Dnes už jsou vaše dcery dospělé. Když společně zkusíte s rodinným kvartetem, kdo a jak vede zkoušku?

Každá do toho něco přidává (*smích*), jsou tam velké emoce, musíme se domluvit na repertoáru a na spoustě věcí...

Máte doma čtyři nástroje?

Dcery už bydlí jinde, takže si svoji harfu musí přivést.

Dopravu řešíme

osobním autem, sklopí se sedačky, na harfu se dá pevný obal, dokonce do toho svého malého auta dokážu dát dvě harfy najednou.

Hudební festival jako poslání

Vedle hraní v rodinném kvartetu, orchestru FOK a učení také pořádáte harfový festival Prah-a-harP pro mladé talenty. S jakou vizí jste festival založila?

Chtěla jsem, aby se rozšířila harfová výuka a aby se harfa dostala do povědomí veřejnosti i v jiných městech. Letos bude už osmý ročník. Jezdí k nám lidé ze všech koutů republiky i ze zahraničí. Není to soutěž, hrát může, kdo chce. Je to celostátní přehlídka harfové mládeže určená žákům hudebních škol, studentům konzervatoří, gymnázií, vysokých uměleckých škol, ale i amatérům všech věkových kategorií a milovníkům hudby. Harfisté mají možnost vystoupit na koncertech, zúčastnit se workshopů a master classů, je to pro ně motivace předvést, co umí. Každý rok zveme zahraničního hosta – známého harfistu, který workshopy a master classy vede. Zároveň je to jedinečná šance se setkat i pro pedagogy, kteří si tam mohou vyměňovat zkušenosti.

Je v Čechách silná mladá harfová generace? Jaké mají dnešní harfisté vyhlídky?

Dneska je víc možností, kde se na harfu učit, kde si nástroj koupit nebo půjčit. Začíná se v nižším věku, vznikají harfové třídy v mnoha hudebních školách. Absolventi akademie tak mají víc možností uplatnění jako pedagogové. V orchestrech ale víc míst není ani v zahraničí. Jsou různá komorní uskupení, dá se vydělávat si hraním na různých soukromých akcích, večírcích, svatbách a podobně. Ale nikdo neříká, že když dítě začne hrát na harfu, musí se tím hned žít. Může to dělat jen tak pro radost a i k tomu účelu je nyní víc možností než dříve: jsou různé amatérské spolky, festivaly. Například v Irsku je festival hry na malé harfy. Mladých harfistů je čím dál tím více a mám z toho radost.

*Text: Tereza Axmannová
Foto: archiv Hany Müllerové*

^ Harfový festival Prah-a-harP

< Hana Müllerová s dcerami tvoří silný rodinný a hudební tým